

Virtutis Solidæ Præcipua Impedimenta, Subsidia, Et Incitamenta

Commentationibus Illustrata, Omnium Usui Aptatis. Quæ Servire Insuper
Poterunt Pro Argumento Concionum: Uti Et Considerationum Tempore
Exercitiorum; præsertim verò pro gemino sacræ collectionis triduo; prout
ex subjectis hunc in finem elenchis patet. [...] Partes Tres

Impedimenta

Bellecius, Aloysius

Ratisbonæ [u.a.], 1755

Caput II. De tempore animi.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55524](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55524)

CAPUT II.

DE TEPORE.

Cùm animi languor levis offensa spuria proles sit, & mali corvi malum ovum audiat; jure suo primum à veniali locum in tristi hac obstaculorum ferie sibi vendicat. Sicut enim gravior corporis ægritudo gressum omnem pedum moratur, ita & animæ tepor omnem virtutis progressum sistit. Ex quo abunde patet, eum post minuta peccata impedimentorum esse maximum, ac veluti primipilum. Verùm I. illius malignitas, II. ejus effectus potens incitamentum erunt, hanc pestem nostra ex mente ocyus excutiendi.

§. I.

Teporis Malignitas.

I. **O** tepide! tu es ille *ager hominis pigri*, (a) quem *totum repleverunt urticæ indomitarum affectionum;*
 I. *Tepidus similis est agro ho-* tu

(a) Proverb. 24. v. 30.

tu illa vinea viri stulti, (b) *cujus superficiem operuerunt spinæ innumerabili-^{minis pi-}gri, &c. lium per diem defectuum, continua ferie admissorum; tu illud vinetum, *cujus maceria lapidum*, nempe collectio animi, & peculiaris tutela Numinis, ablata penitus, atque *destructa* est. (c) Dominans menti tepor est ille *aper de sylva, & singularis ferus*, (d) *qui depastus est animam tuam ita, ut cordis intima ingressus, temetipsum stupere cogaris totum diversum ab illo, qui olim tyro fuisti.**

Ficulnea illa *stans secus viam*, non habens *nisi folia tantum* simulatæ virtutis, quæ diris devota à Christo, *arefacta est continuo*, (e) animæ tuæ penitus aridæ, sterilis, languidæ infelix typus est. Hæc enim est illa *terra*, quæ sæpe *venientem super se bibens* gratiarum imbrem, non profert nisi vitiorum *spinas ac tribulos*, (f) & quæ propterea *maledicto proxima* est. Hæc similis est illis
sepul-

(b) Ibid. v. 30. (c) Ibid. v. 31. (d)
Psal. 79. v. 14. (e) Matth. 21. v. 19. (f)
Hebr. 6. v. 8.

sepulchris de albatris, (g) quæ à foris parent hominibus speciosa, veste scilicet & nomine Religiosi; intus autem plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia.

O si conscientiam hominis tepidi diducto sipario inspectare daretur, eveniret nobis, quod Ezechieli, per foramen in templum inspicere jussu; nempe attoniti *videremus abominationes pessimas reptilium & animalium in circuitu per totum.* (h) Quid enim aliud sunt falsa illa principia, quæ ille nixus mentis aculeos sopire conatur? quid aliud illa mordax lingua, & litigiosa: illæ aversiones, invidiæ, æmulationes, & superbiæ: ille spiritus murmurationis, & acrimoniæ: occultus ille amor proprius, qui tacitè serpendo, omnes actiones suo veneno inficit, & corrumpit? quid aliud illa peccata occulta, quibus repentis animus instar putridæ carnis acervatim verminat?

H.
Ejus vita
est series

II. Et profectò videre ejusmodi hominem Sacris operantem, vel mensæ Eucha-

(g) Matth. 23. v. 27. (h) Ezech. 8. v. 9. & 10.

Eucharisticæ accumbentem, idem est, *continuo-*
 ac videre *abominationem desolationis, stan-* *rum de-*
tem in loco sancto. (i) Nam incubans *fectuum.*
 animæ languor ex oculis, vultu, mo-
 ribus, ex ipso gressu, & voce tristi fri-
 gore promicat. Tremantibus præ re-
 verentia Cherubinis, & ardentibus præ
 amore Seraphinis, ille inter hos me-
 dius indecoro gestu stupidum mentis
 gelu undique proflatur; ac illo ipso tem-
 pore, quo mystica verba profert, aut
 cœlesti pane reficitur, cum vanis co-
 gitationibus velut cum totidem catel-
 lis pueriliter ludat, omni pietatis sen-
 su destitutus.

Conscientiam sacra exomologesi
 mundaturus, ejus generis præparatio-
 nem, tam oscitanter deproperatam,
 præmittit, ut hæc ipsa expiatio iterata
 confessione sit expianda; & instar *ca-*
nis, qui revertitur ad vomitum, (1) post
 horam denuo perpetrat, quod paulo
 ante se vitaturum promisit. Ea corpo-
 ris immodestia, linguæ volubilitate,
 spiritûs inertia, & dissipatione voca-
 les

Pars I.

F

les

(i) Marc. 13. v. 14.

(1) Proverb. 26. v. 11.

les preces persolvit, ut accersita sibi Regii Psaltis maledictione, *ipsa oratio ejus illi fiat in peccatum*; (m) dum attentius ludit, quàm orat; Deumque irritat illa ipsa actione, qua ejus iram placare deberet.

Præscripta Religionis exercitia, quæ sine nota omitti nequeunt, solum ex consuetudine, respectu humano, aut dura necessitate compulsus, non nisi in speciem, oculis illusurus, obit cum summa languentis animæ nausea. Confiteri sine emendatione, accedere ad synaxin sine devotione, vacare sacris collectionibus animi sine fructu, opera quotidiana sine debita intentione, methodo, ordine, solum ex impetu, commodo, aliòve vitioso fine, ac modo peragere, usitatum ei est.

Unde fit, ut cum illo ægroto *triginta & octo annis* hæreat penes *probaticam piscinam*, assidens fonti gratiarum, quin tamen *ab infirmitate sua* (n) unquam sanetur. DEUS illi desipit,

(m) Psal. 108. v. 7. (n) Joan. 5. v. 14.

sipit, exerrat à semitis Divinæ Providentiæ, à seipso exulans, horret in seipsum reverti. Verbô: semper effusus in externa, rarò sibi & DEO præfens, laboris fugiens, nec nisi commoda, otium, & oblectamenta prensans, eadem facilitate venialiter DEUM, quam muscam lædit; idque sine ullo angore, ob *fragmen panis*, (o) jocando, ridendo.

III. Tanta ergo cum teporis malignitas sit, quid mirum, quod tepidus maledicto proximus, ac in eo jam sit, ut ex divino corde rejectus, à DEO cum nausea evomatur. Et certè nil manifestiùs execrabilem hujus pestis malitiam ob oculos ponit, ac illud Sacræ Paginæ fulmen: *quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo.* (p) O poenam terribilem!

III.
In eo est,
ut à DEO
cum nau-
sea evo-
matur.

Audite vilia teporis mancipia, & totis artubus contremiscite! En! DEUS vos ex ore suo evomere incipit; ille, inquam, DEUS, qui ipsos etiam pec-

F 2

cato-

(o) Ezech. 13. v. 10. (p) Apoc. 3. v. 16.

catores sollicitè quærit, amanter recipit, cum eis amicè manducat; is tepidos tanquam cibum sibi omnino contrarium, quem sibi aptare non possit, nauseat; & quidem tanto cum horrore nauseat, ut eos illata cordi (amoris sedi) violentia, ex ore suo evomere paret. Quid horribilius de fervoris remissione dici possit? nam res quæ evomitur, præcordia gravat, creat dolorem, extinguit sui amorem, inducit sui odium, tandemque ex ore projecta, tanto omnibus est horrore, ut non solum labiis nunquam amplius admoveatur, sed nec oculis usurpetur.

Et hæc est ô tepide! viva tui statûs imago. Sordes evomitæ, quarum vel memoria stomacho fastidium movet, testante Sacro Codice, tui eclipa sunt. O infelix! cordi divino molestiam creas; nec doles? paterna illa charitatis viscera ad tui nauseam commoves; nec times? in eo jam es, ut à DEO cum quadam pectoris sui violentia evomaris; nec trepidas? O miser! nil propius est, quàm ut toti Curiaæ cœlesti

lesti instar rei, per vomitum ejectæ, execrabilis evadas; nec horres? Quin imò hæc legis sine ullo sensu aut motu; lecta etiam credis, quin tamen animi tui gelu liquefiat, ac in pœnitentiæ lacrimas diffuat; ipsam hanc considerationem languidè peragis. O piger! quid tandem torporem excutiet, si hæc tonitrua torpentem non excitant?

Et hoc denique est, quod hujus statûs execrationem auget; quia ejus curationem tanquam mali difficulter sanabilis vix non desperare jubemur à S. Paulo, scribente, *impossibile esse* (id est valde difficile) *eos, qui semel sunt illuminati & prolapsi sunt, rursus renovari.* (q) Certè S. Bernardus (r) rem prodigio accenset. Et hinc licèt status frigiditatis, nempe peccati lethalis, sit omnis miseriæ, & infelicitatis detestabile centrum, tamen languori suo modò præhabendus videtur. Quia quamvis prior suapte na-

F 3

tura

(q) Hebr. 6. v. 4.
Abbat, Fontanum,

(r) In Epist. 96, ad

tura majus sit malum, est tamen minus ob tristiores quosdam, quos alter parit, effectus. Hanc ob rem ipse DEUS ingemiscendo exoptat: *utinam frigidus esses!* (s) quo abunde prodit, quanta hanc spiritûs inertiam averfione excretur; cùm illam cum vomitu, re omnium foedissima, comparet, & nos potiùs frigidos peccatores esse, quàm tepidos cupiat.

Proin ô anima! perspecta horribili hujus statûs malignitate, mentis desidiam excute, tempus redime, instaure fervorem, ac *memor, unde excideris, age pœnitentiam, & prima opera fac; sin'*; time, ne ultor DEUS *veniat tibi, & moveat candelabrum tuum de loco suo,* (t) teque à se projiciat non ampliùs assumendum.

O DEUS *miserationum!* (u) ah! *ne projicias me à facie tua; (x) à facie enim frigoris tui quis sustinebit?* (y) Fateor; ego

(s) Apoc. 3. v. 16.

(u) 2. Esdr. 9. v. 31.

(y) Pfal. 147. v. 7.

(t) Apoc. 2. v. 5.

(x) Pfal. 50. v. 13.

ego sum illa sterilis *ficulnea*, (z) ille aridus *palmes*, (aa) succidi, & foras mitti jam pridem meritis. Ego illa *ficus mala*, *mala valde*, (bb) quæ Te ad amaritudinem adduxit, (cc) evomi pridem digna. Verùm salutari timore & tanti mali horrore perculsus, pristinum teporem constanti fervore compensabo. Tu, qui *ignis consumens es*, (dd) dissolve mentis glaciem, & in me amoris tui flammam accende, ut deinceps Tibi serviam eò ardentius, quò ferius.

§. II.

Teporis effectus.

I. PRIMUS, quem animi remissio producit, effectus est sanationis difficultas. Nam ut quis malo medicamen afferat, opus est, ut ejus malignitatem agnoscat. Jam autem anima tepida non credit se esse tepidam; vel saltem ægritudinis malitiam non

I.
Hic morbus difficillimè sanatur.

F 4

fat

-
- (z) Luc. 13. v. 7. (aa) Joan. 15. v. 6.
 (bb) Jerem. 24. v. 3. (cc) Job, 27. v. 2.
 (dd) Hebr. 12. v. 29.

fat apprehendit; cùm cœcitas mentis fit individuus comes teporis, & hujus agnitio jam supponat fervorem. Versatur in summis periculis, & securam se censet: mala est, & bonam se putat: agra est, nec sentit vim mali, sanam se judicat; & hinc de applicandis morbo medelis nunquam cogitat. Cumque quotidiana pietatis exercitia tamen adhuc, quamvis segniter peragat, & subinde aliquid boni, licet male agat, falsa virtutis specie illusa conscientiae miseriam non introspicit: unde fit, ut sibi nec de medicina prospiciat; quod ipsum ejus curationem difficillimam reddit.

2. Præterea etiam si aliquod malo antidotum adhibeat, tamen ejus generis agrotus est, cui stomachi vitio ipsa etiam medicamenta sunt venenum. Nam meditationes, examina, confessiones, sacrificia & synaxes, sacrique secessus ab ejusmodi sine fructu, quia negligenter obeuntur; & sic efficacissima pellendi torporis, & acquirendi fervoris adjumenta à tepido in animæ
dispen-

dispendium convertuntur. Ipsemet non rarò, licèt totus frigeat, in hanc pestem é suggestu invehitur. alios animat ad praxin virtutum, quibus ipse caret. dissuadet vitia, quibus ipse fordet. præscribit remedia, quæ ipse negligit. Similis est ligneo viarum indici, qui dum aliis viam monstrat, ipse eidem loco semper affixus hæret; eò magis reus, quod viam fervoris calleat, nec tamen ineat.

Hinc affirmat S. Bernardus, longè faciliùs esse ad frugem convertere hominem mundanum quantumvis sceleratum, quàm desidem Religiosum; (a) eò quod gravissimi non rarò peccatores, solo aspectu imaginis Christi é cruce penduli, sola mortis memoria, rigore judicii, inferorum æternitate subitò permoti, seriò resipiscant. Cùm é contrario ejusmodi ignavus, utpote æternis his veritatibus obiter

F 5

medi-

(a) Epist. 96. ad Abbatem Fontanum, ubi ait: *multò facilius reperies multos seculares converti ad bonum, quàm unum quempiam de tepidis Religiosis transire in melius.*

meditandis jam assuetus, his æquè parum tangatur, ac illi moribundorum aspectu moventur, qui eisdem quotidiani assistunt. Quis ergo neget, hujus morbi sanationem difficillimam esse?

3. Denique ultima huic malo panacea foret singularis quædam gratia, cujus victricis impulsu inveteratus hic torpor excutiatur. Verùm torpida mentis segnities etiam huic remoram ponit; cùm enim anima languida, utpote in externa plerumque effusa, præ cupiditatum tumultu ad excitantes gratias animum non advertat, vel eas surda aure prætereat; quid mirum, si tandem DEUS eam stimulare desinat, & ultricibus tenebris infelicem indormire sinat?

Accedit, quod talis etiam bona agendo, malè agat, sicque continuò peccet; quo fit, ut omnem singulari ejusmodi gratiæ viam præcludat. Et licèt subinde mentis cœcitatem cœlestis quidam radius illustret, ac animi
 gelu

gelu liquefaciat ; tamen momentanei hi fervores mox iterum evanescent ; nec citius plerumque tepor , quàm vita deponitur. O effectum verè funestum , eoque terribiliorem , quò crebriorem !

Superi ! cui tanta sanationis difficultas pestiferi hujus morbi horrorem non incutiat ? At non despero ; nam *omnia possibilis sunt credenti*. (b) O Jesu ! cum Lazarum é tumulo jam foetentem suscitaveris , tuæ omnipotenti gratiæ confisus , me quoque redivivo ardore animandum spero. *Ignem venisti mittere in terram ; nec aliud vis , nisi ut accendatur*. (c) Igitur accende cor meum , ut , quod hæctenus fuerat sterile santicetum , deinceps ut mysticus ille *rubus ardeat perenni fervoris flamma* , quin unquam deficiat. (d)

II. Alter effectus est periculum valde propinquum , labendi in gravem culpam. Cum enim ejusmodi anima ^{II. Inducit in periculum peccate-}

(b) Marc. 9. v. 23. (c) Luc, 12, v, 49.
 (d) Exod. 3. v, 2.

*candi
graviter.*

defectibus assueta vivat, venialia sine angore committat, de lethiferorum gravitate, & motivis inde absterrentibus rarò, & etiam tunc solùm oscitanter cogitet; in illa paulatim piaculi mortalis horror ita imminuitur, ut cum eo conscientia sensim cicuretur. Hinc fit, ut dein cum tentationibus etiam impuris secura ludat, inter assensum & dissensum temerè titubet, de admissa delectatione solùm obiter dubitet, sensibus nimiùm periculosa permittat, variaque sibi principia formet, vel potiùs effugia fingat, *ad excusandas excusationes in peccatis.* (e) Donec tandem superveniente vehementiori impulsu in lethalem noxam toto nisu præceps agatur. O si lustrici, aut stygii carceris fauces aperas cerneremus, quot inde voces audituri essemus, hanc veritatem confirmantes, & suæ ignaviæ maledicentes.

Qui spernit modica, (æternæ Veritatis oraculum est) paulatim decidet. (f) Quis autem proterviùs hæc negligit quam

(e) Psal. 140. v. 4. (f) Eccli 19. v. 1.

quàm tepidus ? *Nullus diu tutus est*,
 (ait Hieronymus) *periculo proximus.*
 (g) Quis autem proximior tepidô?
 Ergo nemo pariter illo vicinior lapsui,
 æternoque exitio est. Documento sic
 Apostolorum Princeps Petrus; is post
 neglectam in horto orationem, *seque-*
batur Christum à longè, (h) & ancil-
 lis immixtus foco assidebat; *quia fri-*
gus erat, (i) magis animæ ejus quàm
 corpori infestum. Verbô: in teporem
 inciderat. Et en! antequam gallus bis
 cantavit, JESUM ter negavit. Infame
 hoc monstrum vel ipsam Ecclesiæ co-
 lumnâ in ruïnâ impulit.

Quicumque ergo mortiferam Divi-
 nâ Majestatis offensam, & pedisequam
 orci pœnam horres, excute, ah! ex-
 cute torporem; secus in utramque
 pronò pondere rues. Audis ô tepide!
 (nam veterioso fortiùs, & repetitò
 inclamandum est) nisi hunc languo-
 rem animo expuleris, præceps in grave
 peccatum, & inde in tartarum ibis.

Enim-

(g) Hieron. Ep. ad Fammachum, (h) Matth.
 26. v. 58. (i) Joan, 18. v. 18.

Enimvero cui hoc fulmen mentis desiderium non excutit, is in eo jam est, ut lethalibus noxis quietus indormiat, ac tandem immoriatur. O coeli! si tepor vel ipsas cedros sternit, mihi abiecti quid fiet? Heu! *dissipata sunt ossa mea secus infernum*, (1) ad cujus fauces execranda hæc pestis me perduxit. Sed *respice in me Domine Deus meus*, & gratia tua torpentem excita, *ne unquam obdormiam in morte.* (m)

III. Tertius denique effectus, qui ex hac malorum sentina profluit, est discrimen obeundæ mortis parum piæ. Mors est echo vitæ. Miraculum proin foret, si fervidè moreretur ille, qui tepidè vixit. Cùm talis nullo coeli desiderio teneatur, nec nisi terrena sapiat, ab his avelli per lethum horret, cujus vel mentionem ingessisse, eum contristâsse est. Et licèt, de instanti agone admonitus, vires deficere ipse advertat, tamen se jam nunc fati concessurum minimè putat. Imò pauculis non rarò ante obitum horis temeraria

III.
Et obeundæ
di mor-
tem pa-
rumpiam.

(1) Pſal. 140. v. 7. (m) Pſal. 12. v. 4.

raria spe de multa sibi canitie adhuc blanditur. Et hinc residua fugientis vitæ momenta non procurandæ bonæ morti, sed recuperandæ fanitati præposterè impendit. Cùm amor sui, cuticulæ commoda, sensuum oblectamenta unicum ejus studium fuerint; morbi molestias ea impatientia perfert, qua majori nec Brasilius posset, qui de Christi doloribus nil unquam audivit. Rebelles animi motiones, utpote nunquam sub jugum missæ, liberiori tunc ac unquam aliàs tyrannide dominantur. Mens ejus, commotis humoribus, tumultuans Euripus est; adeò omnia displicent, & incommodant: offendunt, & turbant.

Sacerdotem, pios affectus præeuntem, ob defectum prævii hac in re exercitii vel non assequitur, vel ob mentis intemperiem, ac dolorum vehementiam ad eorum sensum non attendit; vel pro inveterata consuetudine ita segniter eosdem elicit, ut meritò dubites, an eorum vel unicus salutaris sit, & superni ordinis celsitatem attingat.

Hor-

Horror est videre, quàm frigidè, quàm sine ullo devotionis sensu sacris mysteriis, ac ultimis religionibus (nisi tamen illis in pœnam teporis frustretur) animam procuret. Conscientiam expiat, ut nunquam languidiùs. Agnum DEI, qui tamen leonem mox induet & judicem, ita cordis hospitio excipit, ut inertiùs nec hæreticus possit. Sacro Oleo ita inungitur, ut vel delirus nesciat, quid agatur: vel dormitans non attendat: vel deses non curet. Et tamen præcipua hæc salutis remedia sunt, & quidem ultimò applicata, quæ proin nunquam majori cum fervore ac in hoc rerum articulo usurpari deceret.

Demum agoni & æternitati propinquat totus ad cœlestia stupidus, conscientiaë stimulis turbatus, præteritorum dolore, futurorum metu summè anxius; donec tandem post mortem parum religiosam, quæ adstantes jure sollicitos habet, terribili judicio sistatur, inde si non in orcum, saltem in purgantes flammæ præcipitandus; ubi in-

nume-

numeri eum, atroces ac diuturni cruciatus manent. Et hi sunt tristes effectus detestandi languoris, ad quos si omnis tibi sensus occaluit, time, ne id serpentis jam gangrænæ indicium sit, proximi interitus prænuncium.

O ferventium animarum amator DEUS! agnosco fœdam malignitatem & horrendos effectus teporis. Cohorreo totus, prospectans horribilia periculorum præcipitia, in quæ funestum hoc monstrum me adduxit. Ah! ea segnitie tibi, ô Rex Regum! servivi, quam nec rusticus in servo tulisset. Ea inertia orando tecum egi, qua socio colloqui pudeisset. Immenso amori, quo me in Eucharistia complecteris, non nisi gelu rependi; licet, Te redamanti, ingentes gratias sponderes.

Tu ipse, quamvis dominantium Dominator, & neminis indigus sis, mihi tamen continuò servis, me conservando, in actiones meas influendo, necessaria ministrando, & matris instar sinu fovendo; idque facis amore infi-

nito, sempiterno, gratuito; & ego . . .
 (vah! frigus ultoribus rogis dignum)
 in tuo servitio tepens languedo; & eo
 ipso tempore languedo, quo laboribus
 vanis, amore rerum creatarum, ob
 nihil vires consumo.

At poenitet! . . . Stat, residuos vitæ
 dies sancto ardori impendere. Vos
 cœlorum Principes, qui vestrum illud
 trifagion irrequieta voce æternum con-
 cinitis, Seraphico alarum motu mutui
 amoris flammæ in me succendite, ut
 posthac cor meum lampas sit, perpetuo
 fervoris igne animata.

§. III.

De signis, & remediis teporis.

AT verò ne fors vanè tibi blandia-
 ris, hætenus dicta nihil ad te
 pertinere; cùm tepidum te esse mini-
 mè credas; breviter modò & obiter
 hoc tibi monstrum delineabo. Est er-
 go tepor animi species quædam, &
 infelix partus capitalis illius vitii, ace-
 dia dicti. Nam, ut docet S. Thomas,

acedia importat quoddam tædium bene operandi, & est torpor mentis bona negligentis, inducens quandam tristitiam, qua ita gravat, & deprimit hominis animum, ut nihil boni ei agere libeat. (a)

Ut ipsi omnia exercitia spiritûs & virtutis quasi cruda & insipida videantur, atque in grave fastidium convertantur. Quis autem teporem, juratum illum omnis sanctimonix hostem, in hac tabella depictum non videat, horreatque? quis suis eum coloribus expressum non discernat?

Est enim is ex sententia S. S. Patrum vehemens quidam lethargus, quo oppressa anima, & in perfectionis semita pigre confidens, tota languet, tabescit, torpet. Est febris hectica spiritum lenta tabe sensim depascens, eumque ad omnes pietatis exercitationes enervem reddens. Est aër morbidus, creans fatalem coelestium nauseam, & spuriam terrestrium famem. Ab hoc ergo tam pestilenti morbo, ut te vel liberes, vel immunem serves,

G 2

I. fig-

(a) 2. 2. Q. 35. a. 1. C.

1. signa, quibus dignoscatur: 2. remedia, quibus fugetur, suppeditabo.

I.
Ejus signa.

I. Signa, quibus dignoscatur, enumerat S. Bernardus, dum tepidos ita describit: *est invenire in claustris homines pusillanimes & remissos, deficientes sub onere, virga & calcaribus indigentes ob pigrum; quorum brevis & rara collectio & compunctio spiritus; quorum animalis & sensualis cogitatio, immodesta & scandalosa conversatio; quorum obedientia sine devotione, sermo sine circumspectione, oratio sine debita attentione, lectio sine sui consideratione; quos vix gehenna metus inhibet, vix pudor cohibet, vix frenat ratio, vix disciplina coercet.* Hæc Abbas mellifluus. (b)

Clariores adhuc notas assignat Casianus; cum ait, *tepidos religiosos facile laborare horrore & odio loci, in quo habitant; fastidire cubiculum, confratres aspernari, inertes esse ad operandum, frequenter vagos esse extra domum, neglectum rerum spiritualium non apprehendere,*
neque

(b) Serm. ad Fratres.

neque curare: sensualitates sectari, ad externa facile effundi, impertinentibus negotiis occupari, confabulationibus otiosis esse addictos, monitiones agrè suscipere, & contra eas in malo magis obfirmari: impatientes esse disciplina, patriam & cognatos inordinate amare, familiaritatibus periculosis misceri. (c) His consideratis, æquus in teipsum ac ferius arbiter inquire, an in aliquo prædictorum reum te conscientia arguat?

Præcipuè verò investiga, 1. qua attentione meditationi vaces, cœlesti víctima lites, aut ejus litationi assistas? Quo rigore tua dicta & facta quotidie gemino examine tum generali tum particulari discutias? Quo ardore vocales consuetas preces, præcipuè Sacerdotales, persolvas, sacra exomologesi mentem expies, synaxique reficias? Has enim pietatis actiones si obiter tantum & negligenter obeas, argumentum minimè dubium erit, ad illorum te classem pertinere, quos DEUS jam jam *incipit* evomere ex ore suo. (d)

G 3

2. Per-

(c) Collatione 22. (d) Apoc. 3. v. 16.

2. Perquire, an non etiam tibi familiaria sint laxa quædam tepidorum axiomata, quibus ii synteresis stimulos sopire conantur? qualia sunt: *non sum amplius tyro; licet aliis, cur non & mihi. Concedendum aliquid juventæ. Ultronea sui vexatio nocet valetudini. Præstat cum multis errare, quàm solum sapere. Instituti sanctimonia est pia speculatio. Propriæ fortunæ suus quisque sit faber; hinc aulico ritu colendi sunt illi, qui nobis prodesse possunt, vel obesse; horum affectionem eblanditus si fueris, reliquis elato supercilio insultes, licet. Quisque seipsum curet, quia non est, qui curat; ideo vitanda sedulo, & dextre in alios conjicienda illa sunt munia, quæ commodioræ vitæ, altiorive gradui obstaculo sunt. Et quæ alia his similia mutuata ab Epicuro apophtegmata sunt. Enimvero ex tepentium te numero esse, quicumque ita loqueris, loquela tua manifestum te facit; (e) cùm hæc ethica prudentiam carnis sapiat, non spiritum.*

3. Denique indaga, an non otium, prolixior somnus, cuticulæ amor, aut
nimia

(e) Matth. 26, v. 73.

nimia commodorum cura; an non inordinata esculentorum & poculentorum, variarumque recreationum appetentia, aliaque paria his monstra in tuo corde stabulentur? Ita si est, ne dubita; *quia tepidus es.* (f) quia magnus ille jacens in terra ægrotus es, qui magno pariter medico indiget, à quo salutaria ei remedia præscribantur. Quorum primaria sunt fervens manè meditatio, pia quotidie lectio, brevis quovis mense collectio. Dixi: *primaria*; sua enim efficacia minimè carent sequentia, nempe fugere laxos, conversari cum fervidis, amare cubiculum, loqui religiosa, castigare corpus, crebriùs visitare Numen Eucharisticum, ad horologii pulsum, uti & aliàs certos elicere virtutum actus. His nihilominus prætermiſſis, de tribus solùm prioribus tanquam de præcipuis hìc agere est animus. Nam

II. Sicut inter præcipuas perniciosissimi teporis causas censetur esse neglectus orationis seu meditationis quodi-

II.
Ejus re-
media.

G 4

tidi-

(f) Apoc. 3. v. 16.

tidiana; ita inter prima præstantissimaque, pellendi hoc malum, antidota est constans & indefessum hujus exercitationis studium. Cum sine illa æquè parum fervor spiritûs, quàm sine alimentis vita corporis conservari queat. Augustini hæc comparatio est, dicens: *sicut ex carnalibus escis alitur caro, ita ex spiritu orationis & alloquio DEI interior homo nutritur, & pascitur.* (g) Qua similitudine apertè indicat S. Doctor, quemadmodum corpori sustentando, pane quotidiano nihil sit conducentius; ita mentis ardori fovendo, nil magis proficuum esse assiduo meditationis exercitio. Quin imò ut summam ejus vim clariùs nobis ob oculos poneret Hypponenſis Præsul, mox subdit: *nec quicquam aliud est, quod vivere faciat animam rationalem, quàm cum DEO per orationis studium jugiter conversari.* (h) Quibus verbis inevitabilem ejus necessitatem luculenter demonstrat. Nam hoc ipso, quod ipso teste nil aliud sit, quod animam vivere

(g) Serm. 112, de tempore. (h) Loc. cit.

re faciat, sequitur, solam orationem esse id, per quod ea vivit.

Id quod, propria experientia doctum se esse, regius Vates testatur, dicens: *aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum.* (i) En! quamprimum ac isto nutrimento caruit, continuo animus aruit. Nempe quod nervi sunt corpori, sanguis animali, aurum potabile cordi, id o anima! meditatio est tibi; ita quidem, ut *sine illa* (asserente id Augustino) *omnis via ad vitam spiritualem occlusa sit.* (l) Huic effato ipsa quoque ratio suffragatur. Nam ut animi fervor indemnus ferveatur, necesse est, ut intellectus veritates aeternas identidem rimetur; voluntas vero ad eas in praxin deducendas perpetuo animetur; id autem fieri nequit, nisi per eam, quae mente peragitur, orationem; quae propterea a S. Ambrosio *animae nostrae vitalis substantia* appellatur. (m) Inde patet, quam praestans ea, quamque necessarium pellendo tepori adjumentum sit.

G 5

Vide

(i) Pſal. 101. v. 5. (l) Tract. in Joan. c. 21.
(m) Serm. 7. in Pſal. 118.

Vide igitur, an quotidie mediteris *integrè* quoad tempus: *reverenter* quoad situm: *ferventer* quoad applicationem, ut vocant. Insuper indaga, an debitam huic exercitio preparationem præmittas, eoque finito illius successum breviter examines? Num conceptum in eo propositum interdium renoves, statisque horis illius tesseram repetas? Si te aliquo in puncto deprehendas defecisse, errata mox corrige. Coeterum uberiores hac de re institutionem invenies parte 2. Cap. 2. §. 3.

2. Præterea inquire, an suum quovis die quadrantem piæ lectioni consecres? An non etiam tu ex illorum numero sis, qui *oculos habent, & non vident*; (n) id est (uti hæc Psalmi verba exponit Victorinus à S. Richardo) qui iis non utuntur ad evolvendos tractatus pios. (o) Quorum neglectio sicut teporis pestilens scaturigo est; ita è contrario eorum diligens tracta-

(n) Psal. 113, v. 5. (o) De somno Nabuchodonosor.

tractatio, torpori fugando, potens remedium est.

Nam volumina Ascetarum ex mente Patrum sunt conscientiae morumque specula, quae corrigendas animae labes exhibent: sunt submissae coelis literae, digito DEI conscriptae, quae salutis monita continent: sunt in hoc mundi aequore phari amicae, quae latentem scopulos & scyllas fido lumine detegunt. Denique sunt monitores, vitia liberè carpentes: Medici, pharmaca dextre aptantes: Archistrategi, nos armis sollicitè munientes. Verbò: pio hoc exercitio tentatis fortitudo, tepidis fervor, justis profectus, fervidis constantia communicatur; praecipuè verò meditandi praxis mirè juvatur, ac promovetur. Quis ergo neget, sanando teporis malo, excellens id antidotum esse? Et tale cum sit, quis eo uti pigretur?

Præcipuè cum Paulus Timotheum expressè moneat: *attende lectioni*; (p)
&

& Hieronymus ad Celantiam scribat: *unum, illud tibi præ omnibus prædico, & repeto; illud iterum iterumque moneo, ut animum tuum sacra lectionis studio assidue occupes; maximum enim ad omnem justitiæ perfectionem medium est.* (q)

Optatum autem ut inde referas fructum, perpende sedulo, quales & quomodo perlegas libros. Nam non quivis, cuivis, ad quodvis propositum semper idoneus & conveniens est. Singulari proin delectu hic opus erit. Illi præ aliis sunt eligendi, qui præfenti, qua potissimum laboras, necessitati curandæ, aptiores sunt: qui plus habent unctionis quam eruditionis; id est, qui non tam intellectum delectent, & ingenium pascant; quam affectum inflamment, & moveant voluntatem. Qui appetituum coercitionem persuadeant, vitiorum odium ac virtutum amorem instillent.

Nam (ut monet Bernardus) *qui ad legendum accedit, non tam querat, oportet*

(q) Epist. ad Celantiam.

tet scientiam quàm saporem. (r) Rationem assignat S. Hieronymus dicens: *finis enim legendi pia & sacra, non est scire, sed agere: non loqui, sed proficere; nihil enim prodest, agenda didicisse; si qua didicimus, non agamus.* (s) & DEUS (Augustino teste) *legem suam non solum vult sciri, sed etiam adimpleri.* (t) Unde bene concludit Thomas à Kempis, sic scribens: *potius ergo debemus querere utilitatem in scripturis quàm subtilitatem.* (u)

Quare mihi non admodum probantur adversaria, seu vulgò notata, quæ ex lectis Ascetarum libris, tempore iisdem evolvendis destinato, excerpuntur. Id enim plus habet de litera quàm de spiritu, redditque lectionem potius scholasticam quàm spiritalem. Lege, ut fias sanctior, non ut doctior. Nam (ut appositè notat Hugo Victorinus) *Philosopho Christiano lectio debet esse exhortatio, non eruditio.* (x)

Porro

(r) In speculo Monach. (s) Epist. ad Celant.
 (t) Epist. 143. ad Demetr. Virg. (u) L. 1. c.
 5. n. 1. de imit. Christi. (x) Lib. 3. de claustr.
 animæ c. 12.

Porro ad legendi modum quod attinet, huic actioni vacandum erit *attentè, religiosè, constanter*. Qualis quantaque attentio eandem animare oporteat, declarat Augustinus, dicens: *optimè utèris lectione divina, si eam tibi adhibeas speculi vice, ut ibi anima velut ad imaginem suam respiciat, & vel fœda quæque corrigat, vel pulchra plus ornet.* (y) Id autem ut fiat, illud ipsum quod à DEO Joanni, etiam tibi dictum existima: nempe *accipe librum, & devora illum,* (z) atque in viscera tua demitte. Hoc autem ut rite præstes, auctore Gregorio Magno duo requiruntur, 1. *ut consideratè legas,* 2. *ut lecta tibi aptes.* (aa)

Imprimis ergo ejusmodi volumina non festinanter & cursim, instar canis Nilum lambentis, sunt percurrenda; sed expendenda sunt cum magna mentis consideratione, & cum aliqua subin interposita quiete, gallinas bibentes imitando, ut divinæ motioni locus detur.

(y) Epist. 143, ad Virg. Demetr. (z) Apoc. 10. v. 9. (aa) In Apoc. c. 10.

tur. Dein documenta inde hausta in-
super nobis applicanda, nostrosque in
usus derivanda erunt, practica inter
legendum, lectisque consentanea con-
cipiendo proposita, eaque ordinando
nunc ad hos vel illos virtutum actus
exercendos: modò ad hos vel illos
defectus emendandos; aut ad officia
nostra & munia perfectiùs obeunda.

Scrutare jam, quomodo circa ista
te habeas? Examina, num tua lectio
more lenis pluviae sensim humectando
mentem foecundet? vel an non potius
torrentis instar sterili strepitu memo-
riam solùm inundet? An cum matura
quadam perceptae rei discussione te
identidem reflectas, quomodo data ibi
monita sint executioni mandanda? In
summa: perpende, an non etiam tu
similis sis *viro consideranti vultum nati-
vitatæ suæ in speculo*, qui, postquam
*consideravit se, abiit, & statim omnium
oblitus*, manet, *qualis fuit*. (bb) Sal-
tem cave, ne talis modò sis, dum
hæc legis.

Qua

(bb) Jacob. 1. v. 23.

Qua verò corporis modestia & mentis pietate exercitatio hæc obeunda sit, ut *religiosè* peragatur, iterum docet Augustinus, dum ait: *ita scripturas sanctas lege, ut semper memineris, DEI illa verba esse.* (cc) *Sunt enim quasi litteræ de patria nostra nobis submissæ.* (dd) Quin imò teste S. Ambrosio, ipsum Christum nobis loquentem audimus, cum divina legimus oracula. (ee) Hinc situ modesto, levatoque in cælos animo huic negotio vacandum erit; variique affectus pii sanctaque desideria ei identidem immiscenda.

Denique, *constans* sit hoc exercitium, oportet tum quoad *modum*, tum quoad *tempus*. Inprimis cavendum, ne instar apis ab uno volumine aut voluminis folio ad aliud desultoria levitate transiliamus. Sed unus idemque liber ab initio ad calcem usque constanter evolvendus erit. Secus plus distractionis quam utilitatis inde hauriemus. *Fa-*
stidien-

(cc) Epist. 143. ad Virg. Demetr. (dd) Serm. 56. ad Fratres in eremo. (ee) Lib. 1. Offic. c. 20.

stidientis enim stomachi indicium est, ait Seneca, multa & varia degustare.

Dein certum *temporis spatium*, quod huic functioni stata lege nulla non die sacrosanctè impendas, cogitatò designa. Eandem mox meditationi subjunxisse, consultissimum erit. Quadrantem verò eidem impendisse adeò nimium non est, ut Hieronymo potius nimis parum videatur, utpote qui summam hac in re assiduitatem petit; cùm cupiat, *ut tenenti Codicem somnus obrepat, & cadentem faciem pagina sancta suscipiat.* (ff) quamvis hæc verba cum grano salis sint intelligenda; cùm ex ejus mente vitandus hinc alius quoque scopulus occurrat, videlicet ut legendi aviditate abrepti, non æquo prolixius eidem inhæreamus; ne scilicet satietas fastidium pariat. Hinc idem S. Doctor monet, *ut sit lectio temperata, cui finem consilium, non lassitudo imponat.* (gg) Itaque determina, quàm attentè, religiosè, constanter, quamdiu & qua hora sacræ huic occupationi deinceps vacare sta-

Pars I.

H

tuas,

(ff) Epist. ad Paulam,

(gg) Ep. ad Eustoch.

tuas, utpote quæ aptissimum, fugando languori, remedium est. Cùm S. S. Patres illam orationi æquiparent, concioni præhabeant, cibum animæ, lumen & vitam nominent; eamque nobis S. Patriarcha Ignatius velut rem maximi momenti summo verborum pondere commendet, inculcetque.

3. Denique cùm brevis quolibet mense animi collectio ex mente Ascetarum ac experientia teste sit optimum, profligandi teporis, & acquirendi fervoris, subsidium, animo constitue, an & quo die hoc tam salubri adiuventum uti decernas? Geminas horas (nam plures non peto, unam scilicet pro consueta aliàs matutina meditatione; alteram verò partim pro instituendo pridie examine statûs, partim pro obeunda altero die accommoda consideratione) duas, inquam, has horulas, reliquis negotiis subtractas, DEUS meliori eorundem successu, aliisque celestibus beneficiis certò & abunde compensabit. Ne igitur te pigeat, pauca hæc momenta animæ, aternitati,
DEO

DEO consecrare, qui tot dies, menses & annos corpori, nugis & otio tam prodigè impendis.

Plura hìc argumenta, quibus id persuadeam, hujusque recessus medicam vim demonstrarem, referre supersedeo; cum hanc materiam parte 2. cap. 6. separatim tractem. Plurimum quidem adhuc hanc in rem conferret, & ad exterminandum languorem, conducere generosa sui & spontanea corporis castigatio; cum hoc genus armorum mira virtute polleat, ad fugandum hujus ægritudinis fautorem orcum. Verum cum negotium mihi cum tepido sit, cui sola horum mentio horrorem creat, ab eorum tractatione prudens abstineo.

Cæterum relata superius documenta, qui in usum redegerit, is ab omni tepore liber, insuper tartaro se formidandum reddet. Nam (Abbatis Pimenii sententia est) *sicut ad succensam ollam muscæ non appropinquant; si verò tepida fuerit, insident in ea, & faciunt*

vermes ; ita & animam, divini amoris igne succensam, & ferventem fugiunt dæmones ; tepidam verò illudunt, & insequuntur. (hh) Quicumque ergo stygi ludibrio esse horret, mentis torporem excretur, & allatis remediis ita utatur, ut nulla hujus pestis signa in illo unquam notentur.

(hh) Ruffin. l. 3. n. 204.

